

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO

Dolgoročni časovni načrt za doseganje ciljev spodbujanja proizvodnje in rabe obnovljivih virov energije za naslednjih pet let v Sloveniji (DČN OVE)

September 2022

Vsebina

POVZETEK.....	6
1 UVOD	7
2 POLITIKE IN CILJI NA PODROČJU OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE	7
3 ZAKONSKA PODLAGA IN CILJI DOLGOROČNEGA ČASOVNEGA NAČRTA	8
4 SPODBUDE IN UKREPI NA PODROČJU OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE ...	9
4.1 Namenska sredstva na področju obnovljivih virov energije	9
4.2 Samooskrba z električno energijo iz obnovljivih virov energije	11
4.2.1 Ukrep o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije	11
4.2.2 Naložbena pomoč za samooskrbo	12
4.3 Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad	13
4.4 Sklad za podnebne spremembe	13
4.5 Podporna shema za električno energijo iz obnovljivih virov in iz sproizvodnje z visokim izkoristkom	13
4.6 Evropska finančna sredstva	18
4.7 Drugi pomembnejši ukrepi in viri sredstev	21
4.7.1 Kontaktna točka za spodbujanje rabe obnovljivih virov energije	21
4.7.2 Ukrep Upravljanje z energijo v javnem sektorju	22
4.7.3 Pravna poenostavitev postopka glede manjših naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije ali SPTE	22
4.7.4 Ukrep o prispevku za vetrno energijo	23
4.7.5 Ostali ukrepi na področju obnovljivih virov energije	23
5 OBSEG SREDSTEV, ZBRANIH IZ VIROV SREDSTEV ZA PODPORE, V LETIH OD 2022 DO 2026	24
5.1 Prispevki končnih odjemalcev električne energije, zemeljskega plina in drugih energetskih plinov iz omrežja in daljinske toplote ter daljinskega hlajenja	26
5.2 Prispevki končnih odjemalcev za rabo trdih in tekočih fosilnih goriv, utekočinjenega naftnega plina in utekočinjenega zemeljskega plina	26
5.3 Prodaja električne energije iz naslova EKO bilančne skupine	26
5.4 Proračunski viri	27

5.5 Sredstva, pridobljena iz statističnih prenosov	27
5.6 Sredstva zaradi sodelovanja v vlogi gostiteljice projektov v mehanizmu Unije	27
6 OBSEG SREDSTEV, KI SO NAMENJENA ZA POSAMEZNI UKREP ZA DOSEGANJE CILJEV SPODBUJANJA RABE OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE	28
6.1 Delovanje Centra za podpore	29
6.2 Sredstva za zagotavljanje podpor za izplačila po veljavni podporni shemi	30
6.2.1 Neposredna podpora do 500 kW	30
6.4 Plačilo za ureditev izravnave razlik med napovedano in realizirano proizvodnjo električne energije	31
6.5 Plačila za statistične prenose	31
6.6 Skupni projekti med državami članicami EU in državami članicami ter tretjimi državami ..	31
6.7 Finančna vplačila v mehanizmu Unije za financiranje energije iz obnovljivih virov	31
7 OKVIRNI ČASOVNI RAZPORED IN POGOSTOST JAVNIH POZIVOV	32
7.1 Sredstva za zagotavljanje podpor za izplačila po veljavni podporni shemi	32
7.1.1 Neposredna podpora do 500 kW	33
7.2 Naložbena pomoč za naprave za samooskrbo	33
8 PRIČAKOVANI UČINKI IZ UKREPOV DOLGOROČNEGA ČASOVNEGA NAČRTA	34
9 PRIČAKOVANE PRIMERNE TEHNOLOGIJE	37
10 NAČIN IN ČASOVNICA PRERAZPOREDITVE SREDSTEV, ČE V PREDVIDENEM OBDOBJU ZBRANA SREDSTVA NISO PORABLJENA	38

Kazalo preglednic

<i>Preglednica 1: Pregled za leto 2019 in leto 2020.....</i>	<i>16</i>
<i>Preglednica 2: Pregled po tipih naprav.....</i>	<i>16</i>
<i>Preglednica 3: Pričakovano stanje elektrarn v podporni shemi na dan 1. 1. 2022.....</i>	<i>17</i>
<i>Preglednica 4: Projekcija pričakovanega stanja ob začetku določenega leta (vrednosti v kW).....</i>	<i>18</i>
<i>Preglednica 5: Referenčne cene električne energije, zemeljskega plina, lesne biomase in substrata koruzne silaže za leto 2022</i>	<i>18</i>
<i>Preglednica 6: Obseg sredstev, zbranih iz virov sredstev za podpore v letih od 2022 do 2026</i>	<i>25</i>
<i>Preglednica 7: Obseg sredstev in predvidena poraba zbranih virov sredstev za podpore v letih od 2022 do 2026.....</i>	<i>28</i>
<i>Preglednica 8: Pregled ocene vrednosti ukrepa iz dosedanje podporne sheme in okvirne ocene učinka ukrepov po posameznih tipih naprav, oziroma tehnologijah za naprej.....</i>	<i>34</i>

Seznam kratic

Kratica/simbol	Beseda ali besedna zveza	Slovenski prevod
CO ₂	ogljikov dioksid	
EED	Energy Efficiency Directive	Direktiva o energetske učinkovitosti
EZD	European Green Deal	Evropski zeleni dogovor
EZ-1	Energetski zakon	
MSP	mala in srednja podjetja	
NEPN	Nacionalni energetske in podnebni načrt	
OP EKP	Operativni program Evropske kohezijske politike	
OVE	obnovljivi viri energije	
SPTE	soproizvodnja toplote in električne energije	
TGP	toplogredni plini	
URE	učinkovita raba energije	
ZURE	Zakon o učinkoviti rabi energije	
ZSROVE	Zakon o spodbujanju energije iz obnovljivih virov energije	

Povzetek

Z namenom celovite politike na področju OVE je bil sprejet Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21 in 189/21, v nadaljevanju: ZSROVE), ki je predpisal Dolgoročni časovni načrt za doseganje ciljev spodbujanja proizvodnje in rabe obnovljivih virov energije za naslednjih pet let (v nadaljnjem besedilu: dolgoročni časovni načrt)¹ v Republiki Sloveniji kot obvezni dokument za izvajanje politike in ukrepov na tem področju. Vlada je v skladu z 19. členom ZSROVE vsaki dve leti zavezana sprejeti dolgoročni časovni načrt.

Namen dokumenta je, da se strateško usmerja in načrtuje raba razpoložljivih sredstev za spodbujanje obnovljivih virov energije. V Republiki Sloveniji imamo predvidenih več virov spodbud za financiranje ukrepov obnovljivih virov energije (v nadaljevanju: OVE), in sicer podporno shemo za električno energijo, proizvedeno iz OVE in SPTE, spodbujevalne dejavnosti Eko sklada, naložbene pomoči za naprave za samooskrbo, evropska sredstva in druge proračunske vire.

Namen dolgoročnega časovnega načrta je zlasti načrtovanje sredstev sklada za podpore. Drugi ukrepi v načrtu so omenjeni za pregled razpoložljivih podpor in pravilno načrtovanje politik spodbujanja obnovljivih virov energije.

S temi finančnimi viri se spodbuja krepitev proizvodnje in rabe obnovljivih virov energije z namenom doseganja ciljev na področju obnovljivih virov, ki si jih je zastavila Republika Slovenija.

¹ Vir: http://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf

1 UVOD

Glede zelenega prehoda je razogljčenje energetskega sistema s povečano rabo obnovljivih virov nujno za doseganje podnebnih ciljev EU v letih 2030 in 2050. Neodvisno od tega pa je zaradi energetske krize in možnih izpadov dobav energentov v prihodnosti treba znižati uvozno odvisnost Republike Slovenije in povečati zanesljivost oskrbe z energijo domačega izvora.

2 POLITIKE IN CILJI NA PODROČJU OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE

Zaradi nastopa podnebnih sprememb in boja proti njim se je na nivoju EU pravno doreklo usklajeno doseganje ciljev na ravni držav članic, kar se odraža pri načrtovanju politik in ukrepov tudi za področje energetike. Najpomembnejša naloga te generacije je spopadanje s podnebnimi in okoljskimi izzivi. EZD predstavlja okvir, kako bomo pristopili k rasti, katere cilj je preobraziti EU v uspešno družbo s konkurenčnim gospodarstvom, ki v letu 2050 ne bo ustvarjalo neto emisij TGP in v katerem bo rast ločena od rabe virov. Slovenija je podprla integracijo Agende 2030 in ciljev trajnostnega razvoja v temeljne razvojne dokumente in procese v EU ob upoštevanju nacionalnih posebnosti.

V ta namen je bila v sklopu zakonodajnega paketa »Čista energija za vse Evropejce« (t. i. Clean Energy Package) sprejeta tudi Uredba (EU) 2018/1999² (v nadaljevanju: Uredba). Ta akt nadgrajuje delovanje energetske unije in stremi k usklajenosti nacionalnih politik, pri čemer pa kot pomembno predpisuje tudi obveznost držav članic za sprejetje Nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov (v nadaljevanju: NEPN). Uredba določa tudi obvezne vsebine NEPN za vse države članice.

Vsebinsko gledano je NEPN akcijsko strateški dokument, ki za obdobje od leta 2020 do 2030 (s pogledom do 2040) določa cilje, politike in ukrepe petih razsežnosti energetske unije. To so (1) razogljčenje z upadom emisij toplogrednih plinov in rastjo deleža obnovljivih virov energije, (2) energetska učinkovitost, (3) energetska varnost, (4) notranji trg energije ter (5) raziskave, inovacije in konkurenčnost.

NEPN kot akcijski načrt je tudi podlaga za izvajanje Dolgoročne podnebne strategije Slovenije do leta 2050 (DPS50). Vizija te strategije je, da bo Republika Slovenija leta 2050 podnebno nevtralna in na podnebne spremembe odporna družba, ki bo temeljila na trajnostnem razvoju. Učinkovito bo ravnala z energijo in naravnimi viri, ob hkratnem ohranjanju visoke stopnje konkurenčnosti gospodarstva. Družba bo temeljila na ohranjeni naravi, krožnem gospodarstvu, obnovljivih in nizkoogljičnih virih energije, trajnostni mobilnosti in lokalno pridelani zdravi hrani. DPS50 postavlja tudi strateške sektorske cilje za leti 2040 in 2050, ki jih morajo posamezni sektorji dosledno upoštevati ter vgraditi v svoje sektorske dokumente in načrte.

² Uredba (EU) 2018/1999 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov (UL L 328, 21. 12. 2018, str. 1–77)

³ Resolucija o dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050 (ReDPS50) je bila sprejeta dne 13. 7. 2021 (Uradni list RS, št. 119/2021)

Cilj sprejetega NEPN je, da se do leta 2030 doseže vsaj 27 % delež OVE v končni rabi energije (tj. energija, ki se porabi pri končnih odjemalcih, pri čemer je izključena energija, ki jo porabi energetska sektor sam). V NEPN so natančno definirani cilji, programi, ukrepi ter kadrovski in finančni viri za doseganje ciljev OVE ter njihova načrtovana ocena učinka. Pri tem bo treba tudi glede višanja zahtev glede deležev OVE na nivoju EU in v članicah posebno pozornost nameniti zasnovi in izvajanju ukrepov ter na podlagi ugotovitev ustrezno prilagajati in izboljševati posamezne instrumente. Sem, kot je izpostavljeno, sodi shema finančnih podpor električni energiji, proizvedeni iz OVE, in v SPTTE prek javnih pozivov Agencije za energijo.

V zvezi s krepitvijo in razvojem OVE virov v državi pomemben pogled nudi tudi Dolgoročna strategija energetske prenove stavb (v nadaljevanju: DSEPS). Vlada je to strategijo sprejela v marcu 2021, pravna podlaga zanjo pa je urejena v 9. členu Zakona o učinkoviti rabi energije (Uradni list RS, št. 158/20). Ta v nacionalni pravni red prenaša zahteve iz Direktive 2012/27/EU o energetska učinkovitosti, zlasti 4. člena. V skladu s tem določilom je bila Republika Slovenija zavezana pripraviti dolgoročno strategijo za spodbujanje naložb v energetska prenovo nacionalnega stavbnega fonda tako javnih kot zasebnih stanovanjskih in poslovnih stavb, s ciljem, da se doseže visoko energetska učinkovit in razogljičen stavbni fond do leta 2050.

DSEPS nadgrajuje obstoječe in dodaja nove ukrepe, s katerimi bodo doseženi cilji na področju stavb, kot so opredeljeni v NEPN, pri čemer vsebuje okvirne cilje za leto 2050 in vmesna cilja za leti 2030 in 2040. Po vsebinah obravnava vizijo, okvir, cilje, kazalnike, pregled stavbnega fonda po različnih sektorjih (stanovanjski, nestanovanjski, javni), ovire in priložnosti za prenovo javnih stavb, stroškovno učinkovite prenove javnih stavb, politike in ukrepe ter financiranje izvedbe ukrepov. Postopno približevanje neto ničelnim emisijam v sektorju stavb do leta 2050 bo doseženo z ohranjanjem visoke stopnje energetska prenov stavb in z usmerjanjem v tehnologije OVE. To pa bo mogoče dosežati tudi ob komplementarni uporabi sredstev, ki so na voljo v okviru podporne sheme (četrti odstavek 15. člena ZSROVE).

Navedeni dokumenti so tudi strokovna podlaga za izvajanje Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP)⁴ ter Programa evropske kohezijske politike 2021–2027.⁵

3 ZAKONSKA PODLAGA IN CILJI DOLGOROČNEGA ČASOVNEGA NAČRTA

Zakonska ureditev področja obnovljivih virov energije temelji na nadnacionalni pravni ureditvi EU. V okviru prenosa evropskega zakonodajnega paketa, poimenovanega »Čista energija za vse Evropejce«, se je v domači pravni red prenesla tudi Direktiva 2018/2001, pri čemer pa je zaradi potreb preglednosti prevladala rešitev po ureditvi področja obnovljivih virov energije v samostojnem zakonu. Relevantne vsebine so bile zato prenesene v ZSROVE.

⁴ Vir: https://www.eu-skladi.si/sl/dokumenti/kljucni-dokumenti/op_slo_web.pdf

⁵ <https://evropskasredstva.si/program-ekp-2021-2027/>

Dodati je treba, da je okviru EU svežnja »Pripravljeni na 55«, tj. sklopa predlogov za revizijo in posodobitev zakonodaje EU, ki se nanaša na cilj EU, da do leta 2030 zmanjša neto emisije toplogrednih plinov za vsaj 55 %, tudi posodobitev Direktive 2018/2001, ki bo vključevala številne novosti na področju OVE. Tem procesom pa bodo morali slediti tudi domači postopki glede prenosa in implementacije ter vsebinske prilagoditve aktualne verzije dolgoročnega časovnega načrta. Prav tako je Evropska komisija v maju 2022 predstavila »Načrt REPowerEU« kot svoj odziv na težave in motnje na svetovnem energetske trgu, ki jih je povzročila ruska invazija na Ukrajino. Ukrepi, namenjeni preoblikovanju evropskega energetskega sistema, slonijo na nadgradnji ciljev »Pripravljeni na 55«. Načrt REPowerEU zvišuje zastavljeni cilj deleža OVE v končni rabi energije do konca leta 2030 v primerjavi s ciljem, zastavljenim v »Pripravljeni na 55«, s 40 % na 45 %. Načrt REPowerEU predvideva ciljno usmerjeno spremembo Direktive 2018/2001/EU, da bi bila energija iz obnovljivih virov priznana kot prevladujoč javni interes. Določitev tega splošnega ambicioznejšega cilja bo ustvarila okvir za druge pobude, vključno z: namensko strategijo EU za sončno energijo za podvojitve sončne fotonapetostne zmogljivosti do leta 2025 in namestitev 600 GW do leta 2030; pobudo za strešne sončne panele s postopno uvedbo pravne obveznosti namestitve sončnih panelov na nove javne in poslovne stavbe ter nove stanovanjske stavbe; vzpostaviti namenska območja, ki so še posebej primerna za obnovljive vire energije, s skrajšanimi in poenostavljenimi postopki izdaje dovoljenj na območjih z manjšim okoljskim tveganjem itd.

V skladu z 19. členom ZSROVE je Vlada vsaki dve leti do 31. decembra zavezana sprejeti dolgoročni časovni načrt doseganja ciljev spodbujanja proizvodnje in rabe obnovljivih virov energije za naslednjih pet let, pri čemer pa mora vsaj za naslednji dve leti predvideti (1) obseg sredstev, zbranih iz virov sredstev za podpore iz tretjega odstavka 16. člena ZSROVE, (2) obseg sredstev, ki so namenjena za posamezni ukrep za doseganje ciljev spodbujanja rabe obnovljivih virov energije, (3) okvirni časovni raspored in pogostost javnih pozivov, (4) način in časovnico prerazporeditve sredstev, če ta niso porabljena v predvidenem obdobju, po potrebi pa določiti tudi (5) vključevanje Republike Slovenije v mehanizme mednarodnega sodelovanja za doseganje deleža energije iz obnovljivih virov.

4 SPODBUDE IN UKREPI NA PODROČJU OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE

4.1 Namenska sredstva na področju obnovljivih virov energije

Področna nacionalna zakonodaja za financiranje ukrepov OVE določa namenske vire iz:

- prispevka za zagotavljanje podpor proizvodnji energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije, ki ga mora plačevati vsak končni odjemalec električne energije, zemeljskega plina in drugih energetskih plinov iz omrežja in daljinske toplote ter daljinskega hlajenja za posamezno prevzemno-predajno mesto, njegovo plačilo pa bremeni tudi trda in tekoča fosilna goriva, utekočinjeni naftni plin ter utekočinjeni zemeljski plin, ki ga vsak končni odjemalec plačuje dobavitelju;

- prodaje električne energije, ki jo center za podpore odkupi po zagotovljeni odkupni ceni;
- proračunskih virov, če se za ta namen oblikuje posebna namenska proračunska postavka in določijo namenski proračunski prihodki;
- sredstev, pridobljenih iz statističnih prenosov v skladu s 30. členom ZSROVE;
- sredstev, pripadajočih Republiki Sloveniji zaradi sodelovanja v vlogi gostiteljice projektov v mehanizmu Unije iz drugega odstavka 36. člena ZSROVE;
- prispevka za energetska učinkovitost, ki ga plačuje končni odjemalec električne energije, zemeljskega plina in toplote iz omrežja ter končni odjemalec trdnih, tekočih in plinastih goriv, iz katerega se zagotavljajo finančne spodbude za rabo OVE v okviru programa EKO sklada za izboljšanje energetske učinkovitosti;
- sredstev Slovenskega okoljskega javnega sklada, ustanovljenega po Zakonu o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg, 84/18 – ZIURKOE in 158/20) in Zakonu o javnih skladih (Uradni list RS, št. 77/08, 8/10 – ZSKZ-B, 61/20 – ZDLGPE in 206/21 – ZDUPŠOP), ki opravlja naloge na področju varstva okolja oziroma za odpravo ali zmanjševanje obremenitve okolja, za učinkovito rabo energije in izrabo obnovljivih virov energije ter naloge na drugih področjih v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja, energetiko, rudarstvo in v skladu z odločitvami ustanovitelja;
- sredstev Sklada za podnebne spremembe na podlagi tretjega odstavka 129. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 93/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg in 84/18 – ZIURKOE) – (v nadaljevanju: SPS).

V zadnjih nekaj letih se je trend povečevanja državnih pomoči v Republiki Sloveniji nekoliko umiril, po letu 2018 je zabeležen celo rahel upad tudi v absolutnem znesku. Kljub temu je bilo za pomoči za ukrepe varstva okolja in varčevanja z energijo namenjenih 161,80 mio EUR ali 32,25 % vseh pomoči v letu 2020. Pri tem je bila večina teh pomoči (77,7 % ali 125,71 mio EUR) namenjenih za proizvodnjo zelene električne energije (obnovljivi viri in sproizvodnja toplote in električne energije – OVE in SPTE). Po letu 2015 se po uvedbi konkurenčnega postopka v skladu s spremembo priglašene sheme beleži upad izdatkov iz te postavke, razlog za upad interesa investitorjev pa je poleg dviga cen tehnološke opreme predvsem prostorsko umeščanje takih proizvodnih naprav v prostor. Tečejo tudi aktivnosti za odpravo regulatornih ovir za umeščanje večjih proizvodnih naprav v prostor.

Z nameravanimi popravki referenčnih stroškov v okviru priglašene sheme in pripravo nove sheme, ki bo vključevala nekatere nove tehnologije, se bo pri nekaterih tehnologijah, zlasti lesni biomasi, interes za graditev novih OVE bistveno okrepil.

4.2 Samooskrba z električno energijo iz obnovljivih virov energije

4.2.1 Ukrep o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije

Decembra 2015 je bila z namenom povečanja količine in deleža OVE sprejeta prva Uredba o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 97/15 in nadaljnji; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2015). Na njeni podlagi je bilo gospodinjstvom in malim poslovnim odjemalcem omogočeno, da lahko za celotno ali delno pokrivanje lastnega odjema postavijo napravo za proizvodnjo električne energije iz OVE virov (tj. naprava za samooskrbo). Na podlagi 315.a člena EZ-1 je bila marca 2019 sprejeta in je nadomestila prej navedeno uredbo Uredba o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 17/19 in 197/20, v nadaljnjem besedilu: Uredba 2019), ki je opredelila dodatni vrsti samooskrbe, in sicer poleg individualne samooskrbe omogoča lastnikom enostanovanjskih hiš ali poslovnih objektov tudi skupnostno samooskrbo za različne tipe skupnosti, kot so npr. stanovalci v večstanovanjskih stavbah (samooskrba večstanovanjske stavbe) in odjemalcem, ki živijo blizu drug drugemu (so vezani na isto transformatorsko postajo kot napravo za samooskrbo) in se povežejo v skupnosti na področju energije iz obnovljivih virov (»skupnost OVE«). Z navedeno nadgradnjo v Uredbi 2019 so bili koristi samooskrbe lahko deležni tudi npr. tisti, ki živijo v stanovanjih ali hišah, ki za postavitev naprave za samooskrbo niso primerne.

Glavna prednost koncepta samooskrbe po EZ-1 in Uredbi 2019 (ter že po prej veljavni Uredbi 2015) je v tem, da se količina električne energije, prevzete iz omrežja in oddane v omrežje, kompenzira – to pomeni, da odjemalec s samooskrbo na koncu obračunskega obdobja (ki je praviloma koledarsko leto) plača samo razliko, če je prevzel več, kot je oddal v omrežje (v nadaljevanju: koncept netiranja po EZ-1). Če pa je prevzel manj, kot je oddal v omrežje, ne plača ničesar (razen dajatev, ki niso vezane na količino prevzete električne energije, ampak na moč in se plačajo v vsakem primeru).

Koncept netiranja po EZ-1 ni skladen s 15. členom Direktive 2019/944/EU o trgu z električno energijo, ki določa, da bo v prihodnje morala biti obračunana omrežnina za celotno električno energijo, prevzeto iz distribucijskega omrežja, zato ZSROVE ne dovoljuje več koncepta netiranja za tiste, ki jih distribucijski operater registrira v sistem samooskrbe po 31. 12. 2023. V pripravi je sprememba zakonodaje, ki bo rok 31. 12. 2023 vezala na oddano vlogo za samooskrbo.

Marca 2022 je bila sprejeta nova Uredba o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 43/2022, v nadaljevanju: Uredba SO) na podlagi V. poglavja ZSROVE. Osnovni koncept individualne in skupnostne samooskrbe ostaja nespremenjen in je celo nadgrajen, saj za končne odjemalce s samooskrbo določa npr. oprostitve in delne oprostitve plačil določenih prispevkov, omogoča jim pridobitev potrdil o izvoru in podpor za proizvodnjo električne energije iz OVE. Vstop v sistem samooskrbe se omogoča vsem končnim odjemalcem, ki so priključeni na distribucijsko omrežje (kar do zdaj ni bilo mogoče, saj je bil omejen le na gospodinjstve in male poslovne odjemalce), prav tako za povezovanje

v samooskrbo skupnosti za oskrbo z energijo iz OVE ni več pogoj, da morajo biti prevzemno-predajna mesta priključena na NN omrežje iste transformatorske postaje kot naprava za samooskrbo, investitorjem se omogoča naložbena pomoč v obliki nepovratnih sredstev itd. Ugodnosti za končne odjemalce s samooskrbo naj bi prinesli tudi novi predpisi Agencije za energijo, ki urejajo omrežnino, kar bo bistvenega pomena, saj bo treba tudi po sistemu samooskrbe po ZSROVE zagotoviti dovolj spodbud, da bi se v čim večji meri spodbudilo investiranje v naprave za samooskrbo.

4.2.2 Naložbena pomoč za samooskrbo

Pomembna novost ZSROVE skladno s 37. členom ZSROVE, ki jo podrobneje ureja Uredba SO, je možnost dodelitve naložbene pomoči, pri čemer gre za enkratno finančno pomoč, ki jo bo dodeljeval center za podpore, in sicer iz sredstev za podpore (točka c) četrtega odstavka 16. člena ZSROVE.

Naložbena pomoč se bo dodeljevala končnim odjemalcem, ki so investitorji v naprave za samooskrbo. Upravičeni bodo vsi odjemalci, ki so fizične in pravne osebe, vključno z osebami javnega sektorja, ki imajo stvarno premoženje v svoji lasti, razen neposrednih uporabnikov državnega proračuna. Upravičenci, ki ne opravljajo pridobitne dejavnosti, bodo pravne osebe (lokalne skupnosti in drugi subjekti) ter fizične osebe, ki ne opravljajo dejavnosti (tj. občani), pri čemer bodo predvidene s tem v zvezi tudi določene omejitve.

Upravičencem, ki opravljajo pridobitno dejavnost, se bo pomoč dodeljevala po pravilih »de minimis«, pri čemer gre za pomoč v majhnih zneskih, ki se ne šteje za državno pomoč v ožjem pomenu, kot to opredeljuje prvi odstavek 107. člena Pogodbe o delovanju Evropske unije, saj ne vpliva na trgovino in konkurenco med državami članicami EU. Zato je EU v več uredbah o pomoči »de minimis« opredelila najvišje zneske pomoči na podjetje in najvišje skupne zneske pomoči »de minimis« na državo članico, do katerih lahko dajalci pomoči v državah članicah EU dodelijo pomoč podjetjem, ne da bi za to morali ukrep pomoči priglasiti Evropski komisiji.

Skladno z devetim odstavkom 37. člena ZSROVE so v Uredbi SO določeni podrobnejši vsebinski pogoji za dodelitev naložbene pomoči ob upoštevanju pravil »de minimis«. Skladno s členom 18 (odstavek 2 in 8) ZSROVE pa bo podrobnejša ureditev izvajanja dodelitve naložbene pomoči (torej predvsem postopkovne določbe) določena v pravilih za delovanje centra za podpore.

Trenutno se sofinancirajo naprave za samooskrbo v okviru sredstev Eko sklada. Predvideno je, da po vzpostavitvi naložbene pomoči za naprave za samooskrbo v okviru centra za podpore Eko sklad preneha s spodbujanjem naprav za samooskrbo in se usmeri v druge ukrepe obnovljivih virov energije, predvsem na stavbah.

4.3 Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad

Naloga Eko sklada je z instrumenti kreditiranja in dodeljevanjem nepovratnih sredstev v okviru različnih okoljskih naložb krepiti rabo iz obnovljivih virov energije. Strateško se za obdobje do leta 2025 predvideva ugodno kreditiranje pravnih oseb zasebnega in javnega prava, samostojnih podjetnikov posameznikov in drugih fizičnih oseb, ki opravljajo registrirane dejavnosti za naložbe v povečano rabo obnovljivih virov energije. Predvidena so tudi nepovratna sredstva občanom za naložbe URE in OVE v stanovanjskih stavbah, v ta okvir pa spada še samooskrba in zasledovanje cilja zmanjševanja energetske revščine. Eko sklad bo s spodbudami za samooskrbo nadaljeval tudi v prihodnje, pri čemer bodo ukrepi EKO sklada usklajeni s potencialnimi novimi ukrepi na področju samooskrbe.

4.4 Sklad za podnebne spremembe

Sklad za podnebne spremembe (v nadaljevanju: SPS) je proračunski sklad. Za upravljanje SPS je pristojen MOP, viri financiranja SPS pa so prihodki, ustvarjeni s prodajo emisijskih kuponov.

Sredstva so med drugim namenjena za razvoj obnovljivih virov energije in razvoj drugih tehnologij, ki pripomorejo k prehodu v varno in trajnostno nizkoogljično gospodarstvo ter k izpolnitvi zaveze EU, da poveča energetske učinkovitost na ravni, dogovorjeni v ustreznih zakonodajnih aktih.

Na podlagi petega odstavka 129. člena ZVO-1 je bil izdan Vladni Odlok o Programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v obdobju 2021–2023 (Uradni list RS, št. 101/21, 44/22 – ZVO-2), kjer se je za ukrep »Razogljičenje, obnovljivi viri energije« v letih od 2021–2023 predvidelo 39,2 mio EUR, od katerih je bilo v letu 2021 porabljeno 1,9 mio EUR. V nadaljevanju je Vlada RS v letu 2022 sprejela nov Odlok o Programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe za leti 2022 in 2023 (Uradni list RS, št. 49/22, v nadaljevanju: Odlok o Programu porabe sredstev), pri čemer so bila sredstva sicer zmanjšana na okvirno 37 mio EUR, vendar pa ta načrt po sprejetju dopušča verjetna povečanja sredstev iz tega naslova.

Treba je še izpostaviti, da se del dejavnosti Eko sklada izvaja na podlagi Programa porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe.

4.5 Podporna shema za električno energijo iz obnovljivih virov in iz soproizvodnje z visokim izkoristkom

Sistem podpor za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov je bil na podlagi EU prava v Republiki Sloveniji uveden leta 2002. Nacionalni pravni okvir se je sproti prilagajal spremenjenim oz. posodobljenim zahtevam in politikam Unije, večje spremembe podporne

sheme pa so se zgodile v letu 2016, ko se je za prijavljene projekte uveljavil konkurenčni postopek.

V okviru podporne sheme se sredstva, ki se zagotavljajo iz virov, navedenih v tretjem odstavku 16. člena ZSROVE (sredstva za podpore), uporabljajo za zagotavljanje podpor, pri čemer je izpostavljen pogoj, da stroški proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov ali iz soproizvodnje z visokim izkoristkom, plinastih goriv, toplote za ogrevanje in hlajenje ter pogonskih tekočih in plinastih biogoriv iz obnovljivih virov energije, odvečne toplote in vodika, vključno z normalnim tržnim donosom na vložena sredstva, presegajo ceno energije, ki jo je za to energijo mogoče doseči na trgu. Primarno je pri spodbujanju rabe iz obnovljivih virov energije in učinkovite rabe treba upoštevati načelo stroškovne učinkovitosti. Od 1. 1. 2020 dalje Republika Slovenija izvaja podporno shemo na podlagi Odločbe Evropske komisije, s katero je ta dovolila podaljšanje podporne sheme za dobo šestih let in odobrila, da se na razpisih agencije v obdobju od 2020 do konca leta 2025 podeli za 1,8 mlrd EUR podpor proizvodnim napravam.

Proizvodne naprave, ki so že oziroma po uveljavitvi nove sheme šele bodo upravičene do podpor, morajo izpolnjevati tudi pogoje glede moči, pri čemer so nazivne električne moči teh naprav zamejene. Za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije in za proizvodnjo električne energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom po priglašeni shemi ni dopustno presežati 10 MW nazivne električne moči, razen za OVE proizvodne naprave za izrabo vetrne energije s 50 MW nazivne električne moči. V skladu z obstoječo oz. priglašeno shemo se upravičenje do podpor pridobi po konkurenčnem postopku, ki ga vodi agencija za energijo, ki opravi izbor prijavljenih projektov. Vse navedeno vpliva količino sredstev, namenjenih za vzpodbujanje rabe OVE.

V prihajajočem obdobju se torej načrtuje nova oz. razširjena podpora shema za tehnologije, ki v staro shemo doslej niso bile vključene (ZSROVE v 15. členu določa, da se lahko podpore namenijo npr. tudi za hranilnike električne energije), omogočala pa bo neposredno dodelitev podpor tudi za proizvodne naprave z močjo, manjšo od 500 kW. Obseg porabe za ta namen določenih sredstev se bo v novi shemi povečal. Pri tem se bodo dosledno upoštevala pravila o državnih pomočeh, zlasti pa bodo ukrepi v skladu z revidiranimi Smernicami o državni pomoči za podnebje, varstvo okolje in energijo,⁶ ki vsebujejo pomembne prilagoditve za usklajevanje pravil s strateškimi prednostnimi nalogami Evropske komisije. Obstoječe sheme držav članic bodo morale biti z novimi pravili usklajene od leta 2024 dalje.

Agencija za energijo izvaja upravne in druge naloge, ki so določene z Energetskim zakonom, uredbami Evropske unije, ki določajo pristojnost nacionalnih regulatorjev na področju energije, ali s splošnim aktom agencije, sprejetim na podlagi zakona. Naloge agencije pa so med drugim tudi spodbujanje proizvodnje iz obnovljivih virov in soproizvodnje. Zato Agencija za energijo operativno izvaja tudi podporno shemo za električno energijo iz obnovljivih virov in iz soproizvodnje z visokim izkoristkom.

⁶ Uradni list EU z dne 18. februarja 2022, št. objave C 80, str. 1–89

Energetski zakon (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20, 158/20 – ZURE, 121/21 – ZSROVE, 172/21 – ZOEE, 204/21 – ZOP in 44/22 – ZOTDS, v nadaljevanju: EZ-1) v tretjem odstavku 25. člena določa, da je obvezna sestavina letne energetske bilance tudi (1) načrt za delovanje podporne sheme za električno energijo iz obnovljivih virov in iz sproizvodnje z visokim izkoristkom ter (2) napoved razpoložljivih virov sredstev za doseganje predvidenih letnih ciljev podporne sheme.

Dne 7. 8. 2021 je v veljavo stopil ZSROVE, ki je razveljavil del EZ-1. Ta je krovno urejal področje energetske učinkovitosti in obnovljivih virov energije in je prenesen v ZSROVE in ZURE.

Podporna shema, s tem v zvezi pa tudi javni pozivi Agencije za energijo, je do uveljavitve ZSROVE delovala na podlagi določil 373. člena EZ-1. Po novem pa imajo priglase in potrjene sheme pravno podlago v določilih ZSROVE.

Agencija je na podlagi določil EZ-1 do zdaj izvedla devet javnih pozivov, in sicer v decembru 2016, septembru 2017, februarju 2018, decembru 2018, juniju 2019, decembru 2019, juliju 2020, decembru 2020 in juliju 2021.

Pogoj za vstop v podporno shemo že od uveljavitve EZ-1 temelji na prijavi projektov v okviru konkurenčnega postopka izbire na javni razpis, kar je podrobneje urejeno že v Uredbi o podporah elektriki, proizvedeni iz obnovljivih virov energije in v sproizvodnji toplote in elektrike z visokim izkoristkom (Uradni list RS, št. 74/16, 74/20 in 121/21 – ZSROVE in 26/22). Vsebinsko isto določa tudi nova Uredba o podporah električni energiji, proizvedeni iz obnovljivih virov energije in v sproizvodnji toplote in električne energije z visokim izkoristkom (Uradni list RS, št. 26/2022, v nadaljevanju: Uredba o podporah). Novi ZSROVE konkurenčen postopek v ključnih vsebinah ohranja.

Od 1. 1. 2020 dalje Republika Slovenija izvaja podporno shemo na podlagi Odločbe Evropske komisije, s katero je ta dovolila podaljšanje podporne sheme za dobo šestih let in odobrila, da se na razpisih agencije v obdobju od 2020 do konca leta 2025 podeli za 1,8 mlrd EUR podpor proizvodnim napravam, ki so do tega v skladu z Uredbo o podporah upravičene.

V podporni shemi je bilo konec leta 2021 3.811 elektrarn s skupno nazivno močjo 415 MW, kar je približno 11,3 odstotka instaliranih zmogljivosti OVE v Republiki Sloveniji, ki proizvedejo skupaj 973,2 GWh električne energije. Z ukrepi, ki so predvideni v skladu s tem dolgoročnim časovnim načrtom, pa se predvideva občutno povečanje proizvodnje, zlasti v okviru novih podpornih shem.

Glede dosedanjega razvoja podporne sheme je primerno omeniti, da je bilo na prvih devetih zaključenih javnih razpisih Agencije za energijo izbranih 437 projektov s skupno nazivno močjo 458 MW, pri čemer je bila realizacija vstopov v podporno shemo po številu proizvodnih naprav ob koncu leta 2021 na ravni samo 21 odstotkov. V tem okviru je bilo izbranih tudi 62 vetrnih projektov, vendar pa v tem času ni bil z vstopom v podporno shemo realiziran še noben. Velja omeniti, da je energija vetra močan generator rasti OVE v državi, zato ocenjujemo, da je umeščanje teh naprav in tudi malih hidroelektrarn v prostor treba pospešiti. Za projekcijo gibanja možne proizvodnje lahko ocenimo omenjenih 437 projektov, ki imajo

ocenjeno letno proizvodnjo do 1,2 TWh, medtem ko naprave v trenutni podporni shemi proizvedejo približno 0,95 TWh električne energije letno.

Ob uspešni realizaciji ukrepov na osnovi tega dolgoročnega načrta se bodo proizvodne zmogljivosti na podlagi novih vstopov ter na podlagi stare in nove sheme in podprtih drugih OVE projektov v letu 2026 lahko povišale na 3–4 GWh električne energije, seveda ob intenzivnejši porabi razpoložljivih sredstev in usklajeni okoljski politiki.

Povprečna višina izplačane podpore je v prvih devetih mesecih leta 2021 znašala 137,4 EUR/MWh, kar je malce nižje od povprečne izplačane podpore v enakem obdobju leta 2019 (139,6 EUR/MWh). Glede na obdobje 2018–2020 (preglednica spodaj) se je torej nekoliko povečala.

Skupna nazivna moč projektov, ki bi glede na načrt morali biti realizirani, a niso, znaša po zadnjih podatkih okoli 470 MW, od tega gre večinoma za vetrne elektrarne.

Preglednica 1: Pregled za leto 2019 in leto 2020

LETO 2019				
Tip naprave	Proizvedena električna energija (kWh)	Podpora (v EUR brez DDV)	Delež energije(%)	Delež podpore (%)
Bioplinske naprave	84.403.450	9.640.480	8,9%	7,8%
Elektrarne na lesno biomaso	133.515.103	18.289.656	14,1%	14,9%
Hidroelektrarne	110.435.713	4.620.471	11,7%	3,8%
Sončne elektrarne	261.393.369	61.916.431	27,6%	50,3%
SPE elektrarne na fosilna goriva	346.407.045	26.992.563	36,6%	21,9%
Vetrne elektrarne	6.132.914	270.891	0,6%	0,2%
Drugo	5.193.445	1.276.393	0,5%	1,0%
SKUPAJ	947.481.039	123.006.884	100,0%	100,0%

LETO 2020				
Tip naprave	Proizvedena električna energija (kWh)	Podpora (v EUR brez DDV)	Delež energije(%)	Delež podpore (%)
Bioplinske naprave	94.284.896	11.398.062	9,8%	9,1%
Elektrarne na lesno biomaso	139.140.749	20.553.503	14,5%	16,5%
Hidroelektrarne	99.548.668	4.448.845	10,3%	3,6%
Sončne elektrarne	269.281.227	64.306.968	28,0%	51,6%
SPE elektrarne na fosilna goriva	348.069.208	22.251.537	36,2%	17,8%
Vetrne elektrarne	6.196.747	291.123	0,6%	0,2%
Drugo	5.696.812	1.418.335	0,6%	1,1%
SKUPAJ	962.218.306	124.668.374	100%	100%

Vir: Borzen

Z vidika analize razvoja podporne sheme je primerno dodati, da se je povprečna podpora v prvih letih podporne sheme skokovito povečevala, predvsem zaradi vključevanja novih sončnih elektrarn z razmeroma visokimi ravnmi podpore. Primerjava let od 2013 do 2020 pa kaže, da so se proizvodnja in posledično tudi izplačila stabilizirali, nato pa tudi upadli. V sistem so namreč začele vstopati enote, ki so bile izbrane prek razpisov in ki imajo ceno določeno glede na pogoje razpisa. Ugotovimo lahko, da v zadnjih nekaj letih na povprečno izplačano podporo najbolj vpliva proizvodnja, ki je odvisna od vremenskih vplivov, in pa elementi na trgu, ki vplivajo na višino podpore (cene energentov), ne pa toliko vstopi naprav – se pa lahko to hitro spremeni. Gledano od leta 2009 dalje se raven podpor v shemi glede na proizvedeno količino energije znižuje.

Preglednica 2: Pregled po tipih naprav

Na dan 30. september 2021 je podporna shema obsegala 3.840 enot s skupno nazivno močjo 414,9 MW. Podrobnejša razporeditev je prikazana v spodnji tabeli.

Tip naprave	Po EZ-1		Pred EZ-1		Skupaj	
	Število	Moč v kW	Število	Moč v kW	Število	Moč v kW
Bioplinske elektrarne	5	4.142	18	12.084	23	16.226
Drugo			1	930	1	930
Elektrarne na lesno biomaso	5	1.187	35	21.679	40	22.865
Hidroelektrarne	40	5.694	56	15.865	96	21.559
Sončne elektrarne	107	10.659	3.189	250.734	3.296	261.393
SPTÉ na fosilna goriva	45	39.360	335	49.287	380	88.647
Vetrne elektrarne			4	3.228	4	3.228
Skupaj	202	61.042	3.638	353.806	3.840	414.848

Vir: Borzen

Preglednica prikazuje število v shemo vključenih naprav po stari EZ ureditvi in dalje po novi EZ-1 ureditvi. Zaradi večjih donosov je število naprav po stari shemi občutno višje, skrbijo pa postopni izstopi teh naprav iz podporne sheme po poteku sklenjenih pogodb (doba 10–15 let od sklenitve pogodbe o podpori).

Preglednica 3: Pričakovano stanje elektrarn v podporni shemi na dan 1. 1. 2022

TIP	Nazivna moč (kW)	Število	% po nazivni moči	% po številu
BIOPLIN	15.267,0	23	3,7%	0,6%
HIDRO	21.514,0	94	5,2%	2,5%
SONCE	261.642,0	3295	63,5%	86,2%
SPTÉ na FOSILNA GORIVA	86.561,8	368	21,0%	9,6%
VETER	3.212,5	3	0,8%	0,1%
ELEKTRARNA na LESNO BIOMASO	22.865,1	40	5,5%	1,0%
Individualno	930,0	1	0,2%	0,0%
Skupaj	411.992,3	3824	100,0%	100,0%

Vir: Borzen

Glede na prikazane deleže skrb zbuja stanje na področju SPTÉ, saj je glede zaostrenih razmer na trgu zemeljskega plina in njegovega možnega pomanjkanja, posledično pa zelo visokih cen pričakovati občutno višje stroške proizvodnje iz tega vira. Temu dodatno se bodo do leta 2023 v shemo vključile nove proizvodne enote, ki jih ta čas še gradijo. Gre za SPTÉ enote s predvidenim vstopom v podporno shemo v letu 2023.

To pa je znatna obremenitev sredstev iz podporne sheme. Po oceni družbe Borzen, ki pa je ob upoštevanju sedanjih razmer na trgu zemeljskega plina negotova, se v primerjavi z letoma 2021 in 2022 pričakuje izdatek med 10 in 15 mio EUR, upošteva pri tem predvideno proizvodnjo.

Preglednica 4: Projekcija pričakovanega stanja ob začetku določenega leta (vrednosti v kW)

Tip naprave	Pričakovano stanje 1.1.2022	Pričakovano stanje 1.1.2026	Pričakovano stanje 1.1.2030
BIOPLIN	15.267	11.159	178
HIDRO	21.514	12.075	5.175
SONCE	261.642	239.335	6.770
SPTE na FOSILNA GORIVA	86.562	38.436	9.678
VETER	3.213	3.210	
ELEKTRARNA na LESNO BIOMASO	22.865	7.360	2.720
Individualno	930	930	
Skupaj	411.992	312.504	24.522

Vir: Borzen

V tej tabeli novi vstopi niso upoštevani, odražajo pa stanje sheme, če ne bo novih vstopov.

Za leto 2021 se upošteva, da je bila generator izplačil predvsem večja proizvodnja relativno cenejših virov (hidroelektrarne, SPTE na fosilna goriva, elektrarne na lesno biomaso) kot tudi nižja referenčna cena električne energije glede na leto 2020; posledica tega je prav tako večje izplačilo podpor (padec referenčne cene vpliva na višje obsege izplačil zaradi višjih obratovalnih podpor).

Preglednica 5: Referenčne cene električne energije, zemeljskega plina, lesne biomase in substrata koruzne silaže za leto 2022

Referenčne cene električne energije in energentov za leto 2022		Sprememba glede na leto 2021
REFERENČNA CENA ELEKTRIČNE ENERGIJE	120,67 EUR/MWh	↑ 151,2 %
REFERENČNA CENA ZEMELJSKEGA PLINA	68,73 EUR/MWh	↑ 381,0 %
REFERENČNA CENA LESNE BIOMASE	53,12 EUR/t	↓ 0,1 %
REFERENČNA CENA SUBSTRATA KORUZNE SILAŽE	28,70 EUR/t	↑ 5,1 %

Vir: Agencija za energijo

4.6 Evropska finančna sredstva

V nadaljevanju so predstavljeni pomembnejši finančni viri po posameznih virih, v okviru katerih Evropska unija spodbuja tudi OVE.

Evropska kohezijska politika (EKP) 2014–2020

V okviru prednostne naložbe 4.2. – Spodbujanje proizvodnje in distribucije OVE Republika Slovenija razpolaga s 55,34 mio EUR EU sredstev, podpore pa so namenjene za:

- Toploto za ogrevanje in hlajenje ter visoko učinkovito sproizvodnjo, ki podpira vlaganja v graditev novih in rekonstrukcijo obstoječih sistemov za ogrevanje, ter spodbude za priklop novih uporabnikov na že obstoječe kapacitete (geotermalni ogrevalni sistemi, sončni kolektorji, kotli na lesno biomaso v javnem sektorju, storitvenih dejavnostih in industriji, sistemi daljinskega ogrevanja na lesno biomaso DOLB nad 1 MW moči, lokalni sistemi DOLB do 1 MW moči, toplotne črpalke). Velik potencial predstavljajo daljinski sistemi ogrevanja na lesno biomaso, kjer so izraziti sinergijski učinki tako z vidika uporabe razpoložljivega energenta, zmanjševanja emisij prašnih delcev in graditve lesno-predelovalne verige ter s tem povezano ustvarjanje novih delovnih mest.
- Električno energijo, in sicer s spodbujanjem investicij v graditev novih manjših objektov za proizvodnjo električne energije iz OVE (energija vetra, sončna energija, biomaso in male HE do 10 MW moči).

Evropska kohezijska politika (EKP) 2021–2027

Program za obdobje 2021–2027 je še v usklajevanju z Evropsko komisijo, naši predlogi s področja obnovljivih virov energije so znotraj specifičnega cilja 3.2 – Spodbujanje energije iz obnovljivih virov. Predviden predlog sredstev znaša 116 mio EUR EU. Poleg tega so predlogi s področja obnovljivih virov energije tudi v okviru specifičnega cilja 3.3 – Razvoj pametnih energetskega sistemov, omrežij ter hrambe zunaj vseevropskega energetskega omrežja (TEN-E), kjer je predlog v vrednosti 44,65 mio EUR EU sredstev.

Vsebine po posameznih delih so naslednje:

a.) Specifični cilj 3.2 – Spodbujanje energije iz obnovljivih virov:

- spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE: sončne in vetrne elektrarne (predvidena EU sredstva: 76 mio EUR);
- spodbujanje novih daljinskih sistemov na OVE (ogrevanje in hlajenje): predvidene so finančne spodbude za graditev novih trajnostnih sistemov DO, ki bodo učinkoviti in konkurenčni. Podpiralo se bo uvajanje najnaprednejših tehnoloških rešitev za izrabo (odpadne) biomase, pri katerih je mogoče kombinirati pridobivanje električne in toplotne energije in ki so zasnovane tako, da prispevajo tudi k izboljšanju kakovosti zraka. Podpora bo namenjena tudi/predvsem vzpostavitvi večjih sistemov, ki imajo boljše izkoristke, tudi na račun boljšega izkoriščanja odvečne toplote (predvidena sredstva 28 mio EUR);
- spodbujanje izkoriščanja tekočih in plinastih biogoriv: vzpostavljeni bodo mehanizmi spodbud za izkoriščanje naprednih biogoriv (tekočih in plinastih) ter sintetičnih biogoriv (predvidena sredstva 12 mio EUR).

b.) Specifični cilj 3.3 – Razvoj pametnih energetskega sistemov, omrežij ter hrambe zunaj vseevropskega energetskega omrežja (TEN-E):

Spodbujalo se bo naložbe za pospešitev novih energetskega skupnosti, pretvorbo viškov električne energije iz OVE in za povezovanje omrežij za potrebe shranjevanja energije:

- spodbujanje energetskega skupnosti na področju izrabe energije iz OVE v lokalnem okolju (predvidena sredstva 20 mio EUR),

- spodbujanje naložb in tehnologij za pretvorbo viškov energije iz OVE ter povezovanje omrežij za potrebe shranjevanja energije ob pretvorbi (predvidena sredstva 24,65 mio EUR).

Upoštevan bo tudi Instrument za povezovanje Evrope 2021–2027 za področje prometa in energije (Connecting Europe Facility – CEF). Njegov namen je pospešiti naložbe tudi na področju vseevropskih omrežij v sektorjih energije, ki bodo olajšale čezmejne povezave, spodbudile večjo gospodarsko, socialno in teritorialno kohezijo ter prispevale k bolj konkurenčnemu in trajnostnemu socialnemu tržnemu gospodarstvu in boju proti podnebnim spremembam. Za področje energije EU načrtuje nameniti 5,84 milijarde evrov.

Sklad za pravičen prehod

Prehod bo povzročil znatne strukturne spremembe v poslovnih modelih, zahtevah glede usposobljenosti in relativnih cenah. Mobilizacijo javnih in zasebnih naložb je treba zagotoviti deloma z nepovratnimi sredstvi iz proračuna EU, kjer bo potrebno tudi sofinanciranje od držav članic, deloma pa z garancijami v okviru instrumenta Invest EU in s posojili EIB. Spodbujanje naložb v zvezi z OVE se načrtuje tudi v sklopu Sklada za pravični prehod, kjer se še pripravljata območna načrta za pravični prehod obeh regij, ki bosta določila vrste predvidenih operacij za doseganje ciljev, ki so opredeljeni glede na evidentirane razvojnih potreb. Prek tega sklada bo državam članicam na voljo 17,5 milijarde evrov. Trenutno predlagani ukrepi, povezani z OVE, na tem področju so:

- celovita preureditev sistema daljinskega ogrevanja, ki bo zagotavljal cenovno dostopen vir energije za ogrevanje in hlajenje ob hkratnem ohranjanju kakovosti zraka;
- naložbe v dvig proizvodnih zmogljivosti za proizvodnjo električne energije iz OVE, vzpostavitvi OVE skupnosti z namenom zmanjšanja energetske revščine in oživitve prostorsko in okoljsko degradiranih območij (v skladu z načelom onesnaževalec plača), v digitalizacijo in vzpostavitev pametne energetske infrastrukture v kombinaciji z mobilnostjo in porabniki; naložbe v kapacitete za shranjevanje viškov energije iz OVE ter pilotne projekte za proizvodnjo energije iz OVE, oziroma razvoj rešitev na področju shranjevanja električne energije tudi v povezavi s spodbujanjem e-mobilnosti, pilotnih projektov za proizvodnjo sintetičnega metana in vodika.

Načrt za okrevanje in odpornost

V okviru Načrta za okrevanje in odpornost razpolagamo s 141 mio EUR EU sredstev, namenjenih obravnavi več izzivov, s katerimi se soočajo proizvajalci in odjemalci energije iz OVE, da odpravimo neučinkovite sisteme daljinskega ogrevanja ter izgube v distribucijskem sistemu električne energije in odpravimo omejeno uporabo sistemov upravljanja z energijo. Cilji komponente so povečati rabo obnovljivih virov energije, izboljšati energetske učinkovitost in zmanjšati emisije toplogrednih plinov. Poleg reformnega dela so predvidene investicije v:

- energetske učinkovito prestrukturiranje sistemov daljinskega ogrevanja na obnovljive vire energije (11 mio EUR sredstev NOO bo razdeljenih na javnem razpisu, ki bo predvidoma objavljen konec leta 2022),

- proizvodnjo elektrike iz OVE (javni razpis v višini 50 mio sredstev NOO – geotermalna tehnologija in hidroelektrarne – bo objavljen predvidoma v letu 2023). Če sredstva ne bodo v celoti porabljena, se v nadaljevanju predvideva vlaganje preostanka sredstev v sončno energijo za javne stavbe,
- krepitev distribucijskega omrežja električne energije v skladu z naraščajočo porabo električne energije iz OVE. Predvideno je podpreti 980 novih transformatorskih postaj in 1520 km novega nizkonapetostnega omrežja (javna razpisa v višini 80 mio EUR sredstev NOO bosta objavljena predvidoma konec leta 2022).

V okviru naložbenega načrta za trajnostno Evropo so predvideni različni viri financiranja zelenega prehoda, in sicer v okviru proračuna EU in različnih skladov, pa tudi skupine EIB. Naložbeni načrt za trajnostno Evropo bo predvidoma v tem desetletju iz proračuna EU in povezanih instrumentov mobiliziral zasebne in javne trajnostne naložbe v višini vsaj 1 000 milijard EUR. Za doseganje sedanjih podnebnih in energetskih ciljev za leto 2030 bodo na ravni EU potrebne letne naložbe v višini približno 1,5 % BDP.

Načrt REPowerEU

Nova geopolitična realnost in realnost na trgu energije zahtevata pospešen prehod na čisto energijo ter povečanje energijske neodvisnosti Unije od nezanesljivih dobaviteljev in fosilnih goriv, za katera so značilna izredna nihanja cen. REPowerEU je načrt Evropske komisije, da glede na rusko invazijo na Ukrajino Uniji zagotovi neodvisnost od ruskih fosilnih goriv precej pred letom 2030. Ta načrt predvideva vrsto ukrepov za hitro zmanjšanje odvisnosti od ruskih fosilnih goriv in pospešen zeleni prehod ter za hkratno povečanje odpornosti energetskega sistema na ravni EU.

Norveški finančni mehanizem in Finančni mehanizem EGP 2014–2021

Slovenija je v obdobju 2014–2021 upravičena do 37,7 milijona evrov sredstev iz obeh finančnih mehanizmov.

4.7 Drugi pomembnejši ukrepi in viri sredstev

V nadaljevanju so predstavljeni še drugi pomembnejši ukrepi in viri, s pomočjo katerih se spodbujajo OVE. Treba je izpostaviti, da se spodbujajo OVE tudi prek drugih trajnostnih in zelenih politik (npr. raziskave in razvoj, industrijska politika, kmetijska politika, ...), ki pa niso predstavljene v okviru tega dolgoročnega časovnega načrta.

4.7.1 Kontaktna točka za spodbujanje rabe obnovljivih virov energije

ZSROVE v 51. členu predpisuje kontaktno točko in njene naloge z namenom, da se pomaga vlagatelju pri komuniciranju s pristojnimi organi v postopkih pri uresničevanju investicije v proizvodno napravo na OVE ter v hranilnike v povezavi s proizvodnimi napravami na OVE.

Na podlagi obstoječe zakonodaje so umeščanje v prostor, upravni in drugi postopki ter usklajevanja med različnimi organi za izdajo dovoljenj in drugih aktov dolgotrajni. Ti postopki so kompleksni, med seboj prepleteni in povzročajo investitorjem dodatne stroške.

Kontaktne točke bodo zagotovile vložniku brezplačno strokovno pomoč v upravnih in drugih postopkih za izdajo dovoljenj in drugih aktov, kar bo imelo pozitivne učinke na povečanje deleža OVE in s tem na doseganje zavezujočih nacionalnih ciljev.

Naloge kontaktne točke skladno z 18. členom ZSROVE opravlja gospodarska družba, ki opravlja dejavnost centra za podpore. Kontaktne točke se bodo financirale iz sredstev za podpore v skladu s 16. členom ZSROVE. Podrobneje so vsebine kontaktne točke urejene v Uredbi o določitvi nalog kontaktne točke za spodbujanje rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 50/22).

4.7.2 Ukrep Upravljanje z energijo v javnem sektorju

Nacionalna obveznost vzpostavitve sistema upravljanja z energijo v stavbah javnega sektorja je določena v 15. členu Zakona o učinkoviti rabi energije (Uradni list RS, št. 158/20) in podzakonskem aktu Uredba o upravljanju z energijo v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 52/16, 116/20 in 158/20 – ZURE). Ukrep uredbe in izvajanje energetskega knjigovodstva sta pomembni aktivnosti za spremljanje stanja nacionalnega javnega stavbnega fonda na področju energetske učinkovitosti. Javne stavbe kot vzor na področju bolj trajnostnih odločitev morajo začeti bolj intenzivno vključevati OVE vire v svoje energetske sisteme. Slovenija ima za obnovo javnih zgradb vzpostavljen model javno-zasebnega partnerstva. Z mobilizacijo zasebnih sredstev pri prenovi stanovanjskega fonda, javnih stavb in industrijskih objektov bo Slovenija nadaljevala tudi v prihodnje, zato je pomembno, da so čim prej dorečeni različni mehanizmi podpore. V ta namen se izvajajo aktivnosti, ki bodo identificirale stanje, potrebe in ovire za implementacijo več OVE v sektor javnih stavb.

Temu primerno bodo treba v prihodnje oblikovati specifično usmerjene programe, ki bodo dodatno usmerjeni v povečevanje deleža OVE v javnih stavbah.

4.7.3 Pravna poenostavitev postopka glede manjših naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije ali SPTE

Zaradi zapletov in nejasnosti, ali se lahko manjše naprave, ki proizvajajo električno energijo iz OVE ali SPTE, vgradijo brez pridobljenega gradbenega dovoljenja, je bila leta 2020 sprejeta Uredba o manjših napravah za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije ali s sproizvodnjo z visokim izkoristkom (Uradni list RS, št. 14/20 in 121/21 – ZSROVE). Ta akt določa vrste, velikost ter pogoje za montažo in priključitev naprav za proizvodnjo električne energije iz OVE ali SPTE, za katere ni treba pridobiti gradbenega dovoljenja skladno s predpisi, ki urejajo graditev objektov ter pogoje za njihovo montažo in priključitev.

S tem ukrepom so se upravni postopki poenostavili in stroški za investicije v naprave na obnovljive vire zmanjšali.

4.7.4 Ukrep o prispevku za vetrno energijo

Po novem ZSROVE v skladu z 21. členom omogoča tudi nadomestilo za izrabo prostora za proizvodno napravo na veter; določeno je, da če proizvajalec električne energije iz vetrne energije postavi proizvodno napravo ali več takih naprav na območju lokalne skupnosti oz. občine, mora plačati nadomestilo za izrabo prostora za proizvodnjo električne energije ne glede na druge javne dajatve, ki jih je dolžan plačevati v zvezi s to proizvodno napravo. Nadomestilo iz prejšnjega stavka je torej javna dajatev, ki pripada občini, krepí pa zlasti pripravljenost lokalnih skupnosti k temu, da se na primernih lokacijah dovoli postavitev takih proizvodnih naprav.

Vlada RS je z Uredbo o nadomestilu za izrabo prostora za proizvodno napravo na veter (Uradni list RS, št. 50/22) podrobneje predpisala odmero in plačevanje nadomestila v zvezi s tem.

4.7.5 Ostali ukrepi na področju obnovljivih virov energije

V nadaljevanju so izpostavljeni samo nekateri pomembnejši povezani OVE ukrepi:

- nadgradnja kmetijske politike – integracija podnebne politike in prilagajanja podnebnim spremembam z uvajanjem naprednih metod in nove (zelene) kmetijske tehnologije 2021–2030 in zagotavljanjem spodbud za zbiranje kmetijske biomase (ostanki poljščin, gnojevka itd.) na lokacijah večjih bioplinskih naprav;
- dodatni ukrepi na področju odpadkov – predvideva se strateška usmeritev za izvedbene vidike energetske izrabe odpadkov, skladno s Programom ravnanja z odpadki in Programom preprečevanja odpadkov (prenova programov), predvsem z odpadki lesnopredelovalne industrije in odpadnih produktov odreza z namenom uporabe kot energetskega materiala oz. proizvodnega vira;
- področje zelenega gospodarskega razvoja – spodbujanje energetske učinkovitosti in izkoriščanja obnovljivih virov energije v okviru drugih dajatev na energente z nadgradnjo sistema oprostitev pri plačilu prispevka za zagotavljanje podpor proizvodnji električni energije iz OVE in SPTE;
- nadaljevanje in nadgradnja tehničnih meril, postopkov in tarif za priključevanje enot OVE na omrežje;
- proaktivna vloga države pri identifikaciji in prostorskem umeščanju okoljsko sprejemljivih lokacij za izkoriščanje OVE (identifikacija primernih lokacij za priključevanje, usposabljanje deležnikov/informiranje ter izboljšanje zakonodaje);
- vzpostavitev sheme za spodbujanje razvoja lokalnih energetskih skupnosti (med drugim v okviru ESRR), vključno s tehnično in kadrovske podpora, in drugih projektov na lokalni ravni ter spodbude za hitrejši razvoj skupnosti OVE;

- spodbujanje in sofinanciranje razvoja in raziskav, povezanih z OVE in povezanih storitev;
- spodbujanje in sofinanciranje gospodarskih dejavnosti slovenskih podjetij z namenom povečanja lastnih produktov;
- vzpostavljanje in sofinanciranje slovenskih velikih demonstracijskih projektov z namenom razvoja OVE in povezanih storitev, ki omogočajo vključevanje velikega števila OVE v omrežje.

5 OBSEG SREDSTEV, ZBRANIH IZ VIROV SREDSTEV ZA PODPORE V LETIH OD 2022 DO 2026

Sredstva za podpore so namenska sredstva, ki se zagotavljajo v skladu s 16. členom ZSROVE. Uporabljajo se na podlagi določil Uredbe o načinu določanja in obračunavanja prispevkov za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 184/21). Namenjena so zlasti za zagotavljanje podpor, pa tudi za druge namene, določene s citiranim členom zakona. Z njimi upravlja center za podpore, ki deluje v okviru družbe BORZEN, d. o. o.

V letu 2021 je center za podpore zbral 179,60 mio EUR neto prispevka za OVE in SPTE. V prispevku OVE in SPTE so zajeta tudi sredstva iz prispevka za končne odjemalce daljinske toplote in kupce fosilnih goriv, in sicer v višini 35,75 mio EUR. Ta prispevek v letu 2021 za okvirno 23 mio EUR presega realizacijo zbranih sredstev iz leta 2020 ob pojasnilu: Vlada RS je v letu 2020 izdala Odlok o začasni oprostitvi plačila prispevka za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije za končne odjemalce odjemne skupine NN brez merjenja moči in gospodinjske odjemalce električne energije (Uradni list RS, št. 32/20) za odjemno skupino 'ostali odjem brez merjenja moči' in 'gospodinjski odjem električne energije' za čas od 1. marca do 31. maja 2020, kar je povzročilo izpad zbranih sredstev. V prihodkih centra za podpore se ločeno prikazujejo prejeta sredstva od prodaje električne energije Eko bilančne skupine, ki je bila v letu 2020 prodana posredno tako, da je center za podpore Eko bilančno skupino prenesel v bilančno skupino drugega člana bilančne sheme.

Po zadnjih razpoložljivih podatkih družbe BORZEN, d. o. o., so znašala v letu 2021 zbrana sredstva (1) iz naslova prispevka za zagotavljanje podpor proizvodnji energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije 143.846.042,27 EUR, (2) iz naslova prispevka za zagotavljanje podpor proizvodnji energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije, ki bremeni trda in tekoča fosilna goriva, utekočinjeni naftni plin ter utekočinjeni zemeljski plin in daljinsko toploto 35.754.211,34 EUR, ter (3) iz naslova prodaje ovrednotenega odkupa električne energije 5.526.034,24 EUR.

Ob upoštevanju presežka neporabljenih sredstev iz obdobja od 2009 do 2020, ki znaša skupaj 240.481.489,44 EUR, ter vseh odlivov v letu 2021, izvedenih za potrebe izplačila podpor ter ostalih stroškov, je znašal presežek neporabljenih sredstev konec leta 2021 skupaj 292.113.017,00 EUR.

Ministrstvo za infrastrukturo kot resorno pristojno ministrstvo na podlagi podatkov o načrtovanih in realiziranih prilivih sredstev na eni strani ter podatkov o izplačilih upravičencem na drugi strani ocenjuje, da naj se skladno z ZSROVE zagotovi toliko sredstev, kot jih prikazujeta spodnji tabeli.

Preglednica 6: Obseg sredstev, zbranih iz virov sredstev za podpore v letih od 2022 do 2026

Leto	2022	2023	2024	2025	2026
Prispevki končnih odjemalcev električne energije, zemeljskega plina in drugih energetskih plinov iz omrežja in daljinske toplote ter daljinskega hlajenja (mio €)	92	112	112	120	120
Prispevki končnih odjemalcev za rabo trdih in tekočih fosilnih goriv, utekočinjenega naftnega plina ter utekočinjenega zemeljskega plina (mio €)	30	30	50	50	50
Prodaja električne energije iz naslova EKO bilančne skupine (mio €)	8	8	8	10	10
Proračunski viri (mio €)	0	0	0	0	0
Sredstva, pridobljena iz statističnih prenosov, v skladu s 30. členom ZSROVE (mio €)	0	0	0	0	0
Sredstva zaradi sodelovanja v vlogi gostiteljice projektov v mehanizmu Unije iz drugega odstavka 36. člena ZSROVE (mio €)	0	0	0	0	0
Skupaj	113	150	170	180	180

V tabeli navedene projekcije zbranih sredstev temeljijo na danes znanih razpoložljivih podatkih in stanju sheme, pri čemer so lahko ob precejšnji dinamiki in spremembam v trenutni situaciji na energetskih trgih možna večja odstopanja od navedenih zneskov (poleg prispevkov tudi v okviru prodaje električne energije iz naslova EKO bilančne skupine).

Izračun pri tem za leto 2022 upošteva posege države zaradi vpliva visokih cen energentov kot začasne ukrepe na področju energetike. S tem v zvezi je bil sprejet Zakon o nujnih ukrepih za omilitev posledic zaradi vpliva visokih cen energentov (Uradni list št. 29/22), ki je določil (1) začasno oprostitev plačila prispevka za zagotavljanje podpore proizvodnji energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije za končne odjemalce odjemne skupine na nizki napetosti brez merjenja moči in gospodinjske odjemalce električne energije, prav tako pa so bile zato v nadaljevanju sprejete še (2) spremembe Uredbe o določitvi cen električne energije (Uradni list RS, št. 95/22 in 98/22) in (3) Uredbe o načinu

določanja in obračunavanja prispevkov za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije v sproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 184/21, 84/22 in 86/22). Glede prvega navedenega ukrepa je bilo v obdobju od 1. februarja 2022 do 30. aprila 2022 za okvirno 18,5 mio EUR manj zbranih sredstev, glede tretje navedenega ukrepa pa bo obseg zbranih sredstev – če primerjamo z letom 2021 – manjši za okvirno 38 mio EUR. Pojasnilo ob tem je: socialno ranljive kategorije odjemnih skupin bodo za dobo enega leta, od 1. 9. 2022 do 31. 8. 2023, oproščene plačila polovice prispevka. Po podatkih družbe BORZEN, ki je operativni izvajalec podporne sheme, izhaja, da je bilo v letu 2021 v 15. razredu (NN brez merjene moči) zbranih 17,7 mio EUR (12 % pobranih sredstev), v 16. razredu (gospodinjski odjemalci) pa 58,7 mio EUR (41 % pobranih sredstev), kar skupaj znaša okoli 76,4 mio EUR. Polovica tega zneska (v primerjavi z letom 2021) pa je približna ocena izpada teh sredstev.

5.1 Prispevki končnih odjemalcev električne energije, zemeljskega plina in drugih energetskega plinov iz omrežja in daljinske toplote ter daljinskega hlajenja

Za zagotavljanje podpore proizvodnji energije v sproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije, ki ga mora plačevati vsak končni odjemalec električne energije, zemeljskega plina in drugih energetskega plinov iz omrežja in daljinske toplote ter daljinskega hlajenja za posamezno prevzemno-predajno mesto, bo zaradi povečevanja rabe energije po epidemioloških razmerah v letu 2020 in 2021 v prihodnje zbranih več sredstev. Po letu 2024 se predvideva rast zbranih sredstev za okvirno 8 mio EUR na letni ravni. Za leto 2022 se glede na trenutno situacijo na trgu rabe goriv potrjuje, da bo zbrana predvidena količina sredstev.

5.2 Prispevki končnih odjemalcev za rabo trdih in tekočih fosilnih goriv, utekočinjenega naftnega plina ter utekočinjenega zemeljskega plina

V zvezi s prispevkom za zagotavljanje podpore proizvodnji energije v sproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije, ki bremeni trda in tekoča fosilna goriva, utekočinjeni naftni plin ter utekočinjeni zemeljski plin, ki ga vsak končni odjemalec plačuje dobavitelju, se za leti 2022 in 2023 pričakuje, da bo skupaj zbranih 30 mio EUR sredstev. Zaradi povečevanja rabe energije po epidemioloških razmerah v letu 2020 in letu 2021 bo v prihodnje predvidoma zbranih več sredstev. Z letom 2024 se predvideva zaradi predvidene rasti gospodarstva povečanje zbranih sredstev okvirno za dodatnih 20 mio EUR na letni ravni.

5.3 Prodaja električne energije iz naslova EKO bilančne skupine

Glede prodaje električne energije, ki jo center za podpore odkupi po zagotovljeni odkupni ceni, se predvideva podobna višina zbranih sredstev kot v preteklih letih, torej v višini 8 mio sredstev. Z letom 2025 se predvideva postopno povečanje zbranih sredstev za 2 mio EUR na skupaj 10 mio EUR sredstev, ko se bodo na podlagi ukrepov nove sheme lahko opazneje odrazili vstopi proizvajalcev z zagotovljenim odkupom kot obliko podpore.

5.4 Proračunski viri

Trenutno ni oblikovane posebne namenske proračunske postavke, kot tudi niso za namen spodbujanja OVE predvideni in rezervirani drugi posebni proračunski viri za obdobje sprejetega proračuna za leti 2022 in 2023.

5.5 Sredstva, pridobljena iz statističnih prenosov

Eden od možnih ukrepov so statistični prenosi v skladu s 30. členom ZSROVE, pri čemer se delež energije iz OVE države članice, ki je preseгла zastavljene deleže, praviloma odplačno prenese na drugo državo članico, ki tega deleža ni dosegla. Cilj tega mehanizma je državam članicam omogočiti, da tako zadostijo zahtevam nacionalnih ciljev, kot tudi da se gibljejo v skladu s skupnimi cilji Unije na področju deleža energije iz obnovljivih virov v bruto končni rabi energije posamezne članice.

V zvezi s sredstvi, pridobljenimi iz statističnih prenosov v skladu s 30. členom ZSROVE, se v prihodnjih letih v obravnavanem obdobju od leta 2022 do konca leta 2026 ne predvideva možnost, da bodo za ta namen zbrana dodatna sredstva, če upoštevamo, da Republika Slovenija za zdaj še ne dosega minimalnega izhodiščnega deleža OVE v končni rabi energije.⁷

5.6 Sredstva zaradi sodelovanja v vlogi gostiteljice projektov v mehanizmu Unije

Izhajajoč iz Direktive (EU) 2018/2001 je ZSROVE v 36. členu predvidel možnost, v skladu s katero lahko Vlada, če Republika Slovenija ne dosega ene ali več nacionalnih referenčnih vrednosti energije iz obnovljivih virov, kot so določene z NEPN, ali če od 1. januarja 2021 ne ohranja zastavljenega izhodiščnega deleža, odloči, da se izvede finančno vplačilo v mehanizmu Unije za financiranje energije iz obnovljivih virov, vzpostavljen v skladu s 33. členom Uredbe 2018/1999/EU in Izvedbeno uredbo Komisije 2020/1294.⁸ Pomembno je, da se Vlada lahko v tem pravnem okviru odloči za sodelovanje v mehanizmu Unije za financiranje energije iz obnovljivih virov tudi kot država gostiteljica.

V ta namen za zdaj ni načrtovanih prilivov.

⁷ V skladu z določili Direktive 2018/2001 je Republika Slovenija bila kot članica zavezana k temu, da zaradi zaostanka pri izpolnjevanju nacionalnih ciljev glede deleža iz obnovljivih virov zagotovi dodatne ukrepe, da zapolni prisotno vrzel. Namreč, Republika Slovenija bi morala v letu 2020 doseči 25 % delež obnovljive energije v bruto končni rabi energije, ki pa je po uradnih podatkih znašal 24,16 %, zato zavezujoč cilj (25 %) za leto 2020 ni bil dosežen. Manjkajoči delež je bil dokupljen s pomočjo mehanizma v obliki statističnega prenosa določene količine energije iz obnovljivih virov iz ene države članice v drugo prek sporazuma s Češko republiko.

⁸ Izvedbena uredba Komisije (EU) 2020/1294 z dne 15. septembra 2020 o mehanizmu Unije za financiranje energije iz obnovljivih virov (UL L št. 303 z dne 17. 9. 2020, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Izvedbena Uredba 2020/1294/EU)

6 OBSEG SREDSTEV, KI SO NAMENJENA ZA POSAMEZNI UKREP ZA DOSEGANJE CILJEV SPODBUJANJA RABE OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE

Glede na nujno nadaljnje izvajanje priglašene podporne sheme, pa tudi če upoštevamo dinamiko porabe sredstev do zdaj, se v letu 2022 in 2023 načrtuje izvesti dva javna poziva. Za oba namerava nameniti skupaj 20 mio EUR, ločeno torej po 10 mio EUR po pozivu, pri čemer se načrtovan obseg sredstev namenja za že utečen ukrep zagotavljanja podpore napravam OVE in SPTE, ki ostaja v veljavi do 31. 12. 2025.

Skladno z 4. odstavkom 16. člena ZSROVE se bodo sredstva za podpore porabila za predvidene namene, predstavljene v spodnji tabeli.

Preglednica 7: Obseg sredstev in predvidena poraba zbranih virov sredstev za podpore v letih od 2022 do 2026

Leto	2022	2023	2024	2025	2026
Delovanje Centra za podpore	0,85	0,85	0,85	0,85	0,85
Potrebna sredstva za zagotavljanje podpor za izplačila po veljavni podporni shemi (mio €)	110	120	120	128	128
Neposredna podpora do 500 kW skladno s 15. členom ZSROVE	0	10	20	30	30
Naložbena pomoč za naprave za samooskrbo skladno s 37. členom ZSROVE	0	15	30	30	30
Plačilo za ureditev izravnave razlik med napovedano in realizirano proizvodnjo električne energije (za prodajo)	0	0	0	0	0
Plačila za statistične prenose v skladu s 30. členom ZSROVE	15	20	5	5	5
Skupni projekti med državami članicami EU in državami članicami ter tretjimi državami v skladu z 31. in 33. členom tega zakona	0	0	0	0	0

Finančna vplačila v mehanizmu Unije za financiranje energije iz obnovljivih virov v skladu z 32. in 33. členom Uredbe 2018/1999/EU	0	0	5	5	5
Skupaj	125,85	165,85	180,85	198,85	198,85

Ker ima Center za podpore presežek sredstev v višini 292.113.017,00 EUR, v sredini leta 2022 po okvirnih podatkih pa že okoli 320 mio EUR, je na osnovi prikazane ocene porabe sredstev iz preglednice 7 razvidno, da je za izvajanje priglase podporne sheme v letih od 2022 do 2026 zagotovljenih dovolj sredstev.

Z nastopom nove sheme in posledično tudi z neposrednimi vstopi novih proizvajalcev in tehnologij vanjo, se bo trend porabe sredstev obrnil navzgor. Razmerje med porabljenimi in neporabljenimi sredstvi se bo zmanjševalo, k povečanemu koriščenju sredstev pa bodo prispevale tudi modifikacije obstoječe sheme, seveda v okviru veljavne priglasitve. Zlasti pa se bo v letu 2022 opravila tudi prilagoditev referenčnih stroškov za posamezne tehnologije, s ciljem, da se veljavna podpora shema okrepi.

Glede možnosti umestitve soproizvodnje z visokim izkoristkom iz obnovljivih virov energije, kot je lesna biomasa v kombinaciji s sončno energijo, ki se izkorišča v proizvodnih napravah s fotovoltaike, se ta ukrep kaže kot zelo primeren, sploh če upoštevamo razpršeno poselitev območij v Republiki Sloveniji in ga je treba v okviru prihodnjih razpisov dodatno podpreti.

Glede usmerjanja sredstev za investicije OVE v tujini se najprej prednostno podpirajo slovenska podjetja, ki investirajo v OVE v tujini, potem se sredstva usmerja predvsem v sodelovanje v finančnih mehanizmih EU za investicije OVE – ko bodo ti na voljo – in nazadnje šele, če se izkaže, da nismo dosegli zastavljenih nacionalnih ciljev OVE, se pristopi h kupovanju statističnega deleža OVE od druge države članice.

Podrobneje so posamezni ukrepi predstavljeni v spodnjih podpoglavjih.

6.1 Delovanje Centra za podpore

Prispevek za delovanje centra za podpore je v letu 2020 znašal 591.000 EUR neto in je bil od leta 2009 dalje nespremenjen. Ta znesek se je dvignil po novem na 850.000 EUR, po pojasnilu družne Borzen pa objektivno odraža povečan obseg dela in stroške dejavnosti Centra za podpore, ki deluje v njenem okviru. Negativni izid poslovanja ugotavljajo že od leta 2010 dalje, ta je v letu 2021 znašal že 575.683 EUR. Borzen pojasnjuje, da je število enot po začetnem močnem porastu sicer v stagnaciji, vendar pa se povečuje njihova kompleksnost, saj vzporedno vodijo več t. i. »pod-shem«. Prav tako se je v zadnjih letih vsebinsko razširil register potrdil o izvoru, ki sodi v to gospodarsko javno službo.

Za namen poročanja in obračunavanja tega prispevka je Borzen vzpostavil spletni portal (<http://prispevek.borzen.si>), ki omogoča pripravo vloge za vpis v register zavezancev in enostavno poročanje o višini obračunanih prispevkov končnim odjemalcem.

6.2 Sredstva za zagotavljanje podpor za izplačila po veljavni podporni shemi

6.2.1 Neposredna podpora do 500 kW

V zvezi z možnostjo neposredne dodelitve podpor za proizvodne naprave z močjo, manjšo od 500 kW, skladno z 15. členom ZSROVE ta načrt izhaja iz predpostavke, da je električno energijo iz obnovljivih virov treba uvajati ob čim manjših stroških za porabnike in davkoplačevalce.

Vlada bo skladno z 20. členom ZSROVE do konca leta 2022 sprejela uredbo, s katero bo podrobneje predpisala vrste energetske tehnologije, v tem okviru pa zlasti tiste, ki izkoriščajo sončno energijo v proizvodnih napravah s fotovoltaike, po možnosti kombiniranih s hranilniki električne energije. Višine podpor bodo določene v konkurenčnem postopku na podlagi poziva agencije za vstop v podporno shemo. Določila bo višino podpor za naprave z močjo, manjšo od 500 kW, ki v podporno shemo vstopajo neposredno, pogoje za pridobitev podpore, način pridobitve podpore, postopek za znižanje ali odvzem podpore in druga vprašanja podeljevanja in koriščenja podpore. Določila bo tudi največje število menjav glede načinov izvajanja podpor iz prvega odstavka tega člena in najkrajše trajanje izvajanja podpore v posameznem izbranem načinu.

Da bo uredba minimalizirala skupne stroške podpore, bodo ti pogoji nediskriminatorno odprti za vse proizvajalce električne energije iz obnovljivih virov, kasneje pa dopolnjeni še za druge OVE proizvodne vire. Vendar pa bodo v okviru uredbe lahko omejitve glede specifične tehnologije, če se bo po predhodni strokovni oceni to ugotovilo.

Na osnovi uredbe bo oddaja vlog možna vse leto in vloge se bo obdelovalo po vrsti, kot bodo prispele. Pri tem bodo lahko izkoristile ta sredstva zlasti tehnologije za proizvodnjo električne energije in za soproizvodnjo, ki so že uveljavljene, velik potencial pa je prepoznan tudi pri sodobnih kogeneracijah na lesno maso, ki bi lahko pomenila velik preboj na področju samooskrbe, torej neodvisnosti od zunanjih energentov, kot sta zemeljski plin in nafta, ter druga fosilna goriva, ki jih je treba uvoziti.

Podprlo se bo tudi aktivnosti v smeri posodobitev obstoječih malih hidroelektrarn, ki lahko v skupni energetske bilanci opazno pripomorejo k izboljšanju zanesljive preskrbe z električno energijo, kot tudi k doseganju OVE ciljev v skladu z NEPN. S tem v zvezi se bo na medresorski ravni uskladilo cilje in možnosti glede optimalne izrabe manjših vodotokov s pristojnim ministrstvom za okolje.

6.4 Plačilo za ureditev izravnave razlik med napovedano in realizirano proizvodnjo električne energije

Izravnava razlik med napovedano in realizirano proizvodnjo pomeni finančno izravnavo razlik, ki nastanejo zaradi odstopanj dejanske proizvodnje električne energije od napovedane. Poteka na podlagi Pravil za delovanje Centra za podpore (Uradni list RS, št. 88/16 in 172/21 – ZOEE), ki med drugim podrobneje urejajo tudi ureditev bilančne pripadnosti udeležencev centra za podpore. Na tej podlagi je bila oblikovana »Eko skupina« kot bilančna skupina oziroma podskupina s posebnim statusom, ki jo je Center za podpore ustanovil v skladu s temi pravili za izravnavo razlik med napovedano in realizirano proizvodnjo ter prodajo elektrike, prevzeto od udeležencev podporne sheme, ki so upravičeni do zagotovljenega odkupa, oziroma katerih realizacija po drugi podlagi bilančno pripada tej »Eko skupini«.

6.5 Plačila za statistične prenose

Na podlagi ugotovitev Agencije za energijo Republika Slovenija tudi v letu 2021 ni dosegla 25 % deleža iz obnovljivih virov v bruto končni rabi energije. Ocenjuje se, da ta delež ob upoštevanju povečane rabe energije (upoštevaje izhod iz krize covid-19) v letu 2021 znaša 23,5 %, kar pomeni, da bo za izpolnitev zastavljenega cilja treba dokupiti okvirno 1,5 % deleža OVE prek statističnih prenosov med državami članicami, za kar se bo porabilo okvirno 15 mio EUR.

Ob upoštevanju sicer zelo volatilnih energetskih trgov se za leto 2022 pričakuje nekoliko večji odmik od zastavljenega cilja, kar bi lahko znašalo 2 % pod zastavljenim ciljem, zaradi česar se bo v letu 2023 potencialno pristopilo k uporabi platforme Unije za razvoj energije iz obnovljivih virov in statistične prenose med državami članicami.

6.6 Plačila v okviru skupnih projektov med državami članicami in državami članicami ter tretjimi državami

Republika Slovenija bo zaradi nedoseganja deleža obnovljivih virov energije v bruto končni rabi energije v skladu z 31. in 33. členom ZSROVE odprta za vse investicijske pobude in skupne projekte, ki bodo povečevali nacionalni delež OVE skladno z usmeritvami NEPN in drugih relevantnih strategij.

Ocenjujemo, da za tovrstne projekte v prihodnjih letih ne bo plačil.

6.7 Finančna vplačila v mehanizmu Unije za financiranje energije iz obnovljivih virov

Trenutno pa se načrtuje predlog vplačil sredstev po letih, opredeljenih v *preglednici 2*.

7 OKVIRNI ČASOVNI RAZPORED IN POGOSTOST JAVNIH POZIVOV

7.1 Sredstva za zagotavljanje podpor za izplačila po veljavni podporni shemi

V zvezi zagotavljanja podpor za izplačila po veljavni podporni shemi se z namenom, da se investitorje vzpodbudi k izvedbi čim več projektov proizvodnih naprav OVE in SPTE, v pogojih priglašene sheme tudi v letu 2022 in 2023 načrtuje izvesti dva poziva na leto v že utečenih časovnih obdobjih, kar pomeni v sredini in konec koledarskega leta.

Skladno s potrjeno shemo državne pomoči se za vsak javni poziv 70–90 % razpoložljivih sredstev dodeli za prvi krog, v okviru katerega se opredelita dve skupini:

- prva konkurenčna skupina zajema proizvodne naprave z uporabo tehnologij, ki pretvarjajo energente, ki jih ni treba kupovati na trgu (npr. proizvodne naprave na vodo, veter, sonce, odlagališčni plin ipd.) ali jih proizvajati;
- v drugi konkurenčni skupini pa so vse ostale OVE in SPTE tehnologije, kjer predstavlja pomemben del obratovalnih stroškov zagotavljanje energenta, ali pa so te zaradi raznih tveganj manj konkurenčne.

Vrednost razpoložljivih sredstev za posamezno skupino prvega kroga je opredeljena v spodnji usmeritvi za pripravo javnih pozivov k prijavi projektov proizvodnih naprav OVE in SPTE za leto 2022. Preostanek razpoložljivih sredstev se nameni za drugi krog.

Usmeritve Agenciji za energijo za pripravo javnega poziva k prijavi projektov OVE in SPTE

Usmeritve za pripravo javnega poziva k prijavi projektov proizvodnih naprav OVE in SPTE za vstop v podporno shemo za leto 2022 so:

- Da bi zagotovili učinkovito izvedbo izbranih projektov proizvodnih naprav, kar bo v prihajajočem obdobju prispevalo k izpolnitvi ciljnega deleža električne energije iz OVE, se v letu 2023 izvedeta dva javna poziva investitorjem k prijavi projektov proizvodnih naprav OVE za vstop v podporno shemo. Pri teh se kot dodatno obvezno sestavino prijave projekta določi predložitev veljavnega gradbenega dovoljenja pri tistih projektih naprav za proizvodnjo električne energije (elektrarnah), katerih izvedba je – skladno z zakonodajo na področju gradnje – pogojena z veljavnim gradbenim dovoljenjem. S ciljem zmanjševanja uvozne odvisnosti ter omejitev pri oskrbi z zemeljskim plinom se je/bo z Zakonom o ukrepih za obvladovanje kriznih razmer na področju oskrbe z energijo (Uradni list, št. ...) ukinila možnost dodelitve podpor za električno energijo, proizvedeno v novih proizvodnih napravah s soproizvodnjo električne energije in toplote z visokim izkoristkom na zemeljski plin iz 15. člena ZSROVE.

- Razpoložljiva sredstva:
 - za prvi razpis so na voljo sredstva v obsegu 10 milijonov evrov;
 - za drugi razpis so na voljo sredstva v obsegu 10 milijonov evrov.

- Pri ugotavljanju izpolnjevanja pogojev za vstop v podporno shemo je treba upoštevati določbe tretjega odstavka 23. člena ZSROVE, ki v primeru ponudbe enake cene elektrike proizvodne naprave različnih prijavljenih projektov zagotavlja prednost tistim projektom, ki jim je že zagotovljeno sofinanciranje iz evropskih sredstev.

- V obeh javnih pozivih se:
 - za prvo skupino prvega kroga nameni 80 % razpoložljivih sredstev;
 - za drugo skupino prvega kroga nameni 10 % razpoložljivih sredstev;
 - preostanek sredstev se nameni za drugi krog.

- V drugi krog se prenesejo tudi sredstva, ki zaradi nezadostne konkurence v prvem krogu ne bi bila razdeljena, pri čemer mora biti prenos skladen s pogoji zagotavljanja konkurenčnosti iz 21. člena Uredbe o podporah.

- Ponujeni projekt za proizvodne naprave OVE in SPTE agencija vzame v obravnavo in točkuje, če je investitor oz. promotor ponudil ceno elektrike proizvodne naprave, razdeljeno na nespremenljivi in spremenljivi del, ki je nižja ali enaka pred javnim pozivom agencije objavljenimi referenčnimi stroški za primerljivo proizvodno napravo in je v posredovani ponudbi priložena ustrezna investicijska dokumentacija.

V zvezi z smiselno identiteto med načrtom za delovanje podporne sheme za leto 2022 in načrtom, sprejetim na podlagi določbe 89. člena ZSROVE, gre izpostaviti tudi to potrjeno shemo, saj se ta ista shema nadaljuje v istih pravnih okvirih in velja do leta 2025, kar pa sovпада s časovnim okvirjem sprejema DČN iz prvega odstavka 19. člena ZSROVE. Ponoviti velja, da je Ministrstvo za infrastrukturo pristopilo k postopkom za pripravo nove podporne sheme, ki bo upoštevala razširjen nabor tehnologij, potencialno upravičenih do državnih pomoči v skladu s smernicami Evropske komisije, ki pa so še v fazi sprejema, in torej še ne veljajo.

7.1.1 Neposredna podpora do 500 kW

V letu 2023 po potrditvi nove podporne sheme je predvideno, da je skladno z uredbo vse leto možnost pridobiti podporo do 500 kW.

7.2 Naložbena pomoč za naprave za samooskrbo

Podrobnejši pogoji za dodelitev naložbene pomoči so določeni v novi Uredbi SO in bodo dodatno določeni tudi v pravilih Centra za podpore. Po vzpostavitvi vseh pogojev za objavo posebne naložbene pomoči za samooskrbo se predvidoma v letu 2023 objavi javni razpis, ki

je odprt vse leto. Vsako leto se objavi nov javni poziv, v katerem se lahko prilagodi pogoje in vsebino. Oddaja vlog je možna vse leto in vloge se obdeluje po vrsti, kot bodo prispele.

Višina naložbene pomoči se podrobneje določi z javnim pozivom glede na ta dolgoročni časovni načrt. Po posameznih letih so okvirna sredstva opredeljena v *preglednici 2*. Sofinancirani bodo samo upravičeni stroški in ne vsi stroški, ki bi nastali investitorju. Kateri stroški so to in kakšna bo višina naložbene pomoči, bo podrobneje določeno v vsakokratnem javnem pozivu.

Dodeljena naložbena pomoč ne sme presegati vrednosti upravičenih stroškov naložbe pri gospodinjstvih. Po potrebi se lahko v dogovoru z pristojnim ministrstvom za področje spodbujanja obnovljivih virov energije v posameznem letu poveča sredstva, predvidena za posamezni javni razpis, za dvakrat.

Do naložbene pomoči ne bodo upravičeni končni odjemalci, ki se bodo na podlagi 72. člena ZSROVE vključili v sistem samooskrbe na podlagi EZ-1 in Uredbe 2019 do vključno 31. decembra 2023. 72. člen ZSROVE namreč določa, da se za te končne odjemalce ne uporabljajo določbe V. poglavja ZSROVE (edina izjema je 42. člen), ki med drugim določa naložbeno pomoč.

8 PRIČAKOVANI UČINKI IZ UKREPOV DOLGOROČNEGA ČASOVNEGA NAČRTA

Izdelana je bila ocena vrednosti posameznega ukrepa glede na energijo (MWh/EUR), v oziru na posamezne tehnologije in glede na dosedanje podatke podporne sheme, kar je razvidno v naslednjih ugotovitvah. Predstavljena je približna ocena učinka posameznega ukrepa po posameznih tipih naprav oziroma tehnologijah za potrebe okvirne ocene pričakovanih učinkov ukrepov dolgoročnega časovnega načrta:

Preglednica 8: Pregled ocene vrednosti ukrepa iz dosedanje podporne sheme in okvirne ocene učinka ukrepov po posameznih tipih naprav oziroma tehnologijah za naprej

Vrste proizvodnih virov električne energije v dosedanji podporni shemi glede na tip naprave oziroma tehnologije	Ocena vrednosti ukrepa glede na dosedanje podatke podporne sheme GWh/mio EUR	Okvirna ocena učinka ukrepa po posameznih tipih naprav in tehnologijah v prihodnje	Opombe

Bioplinske naprave	8,31 GWh energije za 1 mio EUR	9 GWh energije za 1 mio EUR, pri čemer se načrtuje delež celotne OVE energije cca 10 %, ob izpolnjenem pogoju tehnoloških posodobitev obstoječih proizvodnih naprav v prehodnem obdobju	bioplinske elektrarne so po obstoječi podporni shemi v zmernem upadu (s 13 % na 10 % celotne energije, proizvedene v shemi). Za naprej bo treba preučiti prilagoditev referenčnih stroškov podpor za ta tip proizvodnje ter izrabo vseh primernih vhodnih substratov.
Elektrarne na lesno biomaso	6,78 GWh energije za 1 mio EUR	9 GWh energije za 1 mio EUR, pri čemer je upoštevan prispevek sodobnih tehnologij in izkoristkov proizvodnih naprav, zlasti v sistemu kogeneracij. Prehodno se načrtuje povečanje tega deleža na 22 %.	Ta tehnologija v deležu zadnja leta predstavlja okoli 14,5 % celotne proizvedene energije v shemi.
Hidroelektrarne	22,38 GWh energije za 1 mio EUR	25 GWh energije za 1 mio EUR, pri čemer je upoštevan prispevek sodobnih tehnologij in izkoristkov prenovljenih proizvodnih naprav.	Ta tip je v deležu zadnja leta predstavlja okoli 10 % celotne energije, proizvedene v shemi. Ob zelo ugodnem razmerju med deležem energije in deležem podpore je potreben premislek glede vstopa prenovljenih naprav v shemo.
Sončne elektrarne	4,18 GWh energije za 1 mio EUR	5 GWh energije za 1 mio EUR, pri čemer je upoštevan vstop možnih večjih proizvajalcev	Ta tip v deležu zadnja leta predstavlja okoli 28 % celotne energije, proizvedene v shemi.

SPT Elektrarne na fosilna goriva	15,64 GWh energije za 1 mio EUR	15 GWh energije za 1 mio EUR, pri čemer je upoštevan vstop večjih proizvajalcev, ter zaostrene razmere na trgu dobav energenta	Z Zakonom o ukrepih za obvladovanje kriznih razmer na področju oskrbe z energijo (Uradni list, št. ...) se je ukinila možnost dodelitve podpor za te tehnologije.
Vetrne elektrarne	20 GWh energije za 1 mio EUR	25 GWh energije za 1 mio EUR, pri čemer je upoštevan vstop možnih večjih proizvajalcev	Izračun upošteva sodobnejše tehnologije z večjimi izkoristki ter večjo močjo na posamezno stojišče VE

Na podlagi podatkov iz te preglednice je narejena okvirna ocena na primeru za leto 2023, da se okvirno oceni učinke ukrepov dolgoročnega načrta. Vsekakor je ob trenutnih zaostrenih razmerah in ob upoštevanju možnih ukrepov države na energetske trgu težko dati zanesljivo oceno. Je pa okvir za razumevanje velikostnega razreda in pomena dolgoročnega časovnega načrta.

Preglednica 5: Pregled ocene deleža proizvedene energije in količina proizvedene energije v letu 2023

Vrste proizvodnih virov v podporni shemi glede na tip naprave	Delež proizvedene energije v letu 2023 (v %)	Predvidena skupna poraba sredstev iz sheme za leto 2023 (v mio EUR)	Količina proizvedene energije (v GWh)
Bioplinske naprave	10	14,7	121,6
Elektrarne na lesno biomaso	20	24	162,9
Hidroelektrarne	8	4	89,3
Sončne elektrarne	30	50,5	211,4
SPT Elektrarne na fosilna goriva	30	23,1	361,3
Vetrne elektrarne	2	3,7	76,5

Skupaj	100	120	1023
---------------	-----	-----	-------------

V tabeli navedene projekcije zbranih sredstev temeljijo na razpoložljivih podatkih in stanju sheme, pri čemer pa so ob sedanjih dinamiki na energetskih trgih precej verjetna odstopanja od navedenih zneskov. Pri SPT in elektrarnah na fosilna goriva je upoštevano trenutno stanje vrst proizvodnih virov v obstoječi shemi.

Prikazani podatki predvidevajo porabo sredstev iz naslova podporne sheme v višini 120 mio EUR na letni ravni ter skupno proizvodnjo na 1023 GWh električne energije.

Ob oceni preostalih sredstev za potrebe neposredne podpore, naložbene pomoči in plačila za statistične prenose ter finančna vplačila pri povprečni ceni 13 EUR/MWh lahko ocenimo, da bomo dobili še dodatnih 515 GWh. Pri pripravi te ocene nismo upoštevali rasti stroškov investicij zaradi materialov in padca cene tehnologij.

Skupna proizvodnja v višini 1538 GWh na primeru za leto 2023 pokaže, da to predstavlja ob trenutni proizvodnji iz OVE virov dodatna 2,7 % v skupnem deležu OVE v končni bilanci Slovenije.

Glede skupnega povečanja deleža OVE lahko ob pavšalni oceni in predpostavki današnje rabe ter omejene rasti in padca cen tehnologij ocenimo, da bo podorna shema v obdobju od leta 2022 do leta 2026 prispevala od 10–14 % v skupnem deležu OVE v bruto končni rabi energije v Republiki Sloveniji.

9 PRIČAKOVANE PRIMERNE TEHNOLOGIJE

Energetske tehnologije proizvodnih naprav, ki so skladne s cilji tega načrta in so opredeljene v priglašeni shemi in Uredbi o podporah elektriki, proizvedeni iz obnovljivih virov energije in v soproizvodnji toplote in elektrike z visokim izkoristkom (Uradni list RS, št. 74/16, 74/20, 121/21 – ZSROVE in 26/22) in so v skladu s Smernicami Evropske komisije o državni pomoči za varstvo okolja in energijo za obdobje 2014–2020.

Trenutno tečejo aktivnosti za pripravo nove podporne sheme, ki bo v skladu z ZSROVE – poleg navedenih že obstoječih ukrepov – uvedla podporo še za druge primerne energetske tehnologije.

Glede tehnologij gre zlasti za novo oz. razširjeno shemo spodbujanja OVE, ki med drugim predvideva širitev nabora obstoječih podpor za proizvodnjo električne energije iz OVE in SPT naprav tudi na tiste naprave, ki izkoriščajo OVE za proizvodnjo plinastih goriv (vključno z vodikom), toplote za učinkovito ogrevanje in hlajenje ter pogonskih tekočih in plinastih biogoriv. Gre torej za občutno in pomembno širitev nabora državnih pomoči na več vrst drugih energetskih tehnologij za druge energetske vire in ne samo določenih tehnologij za proizvodnjo električne energije, ki so že odobrene v priglašeni shemi.

Glede tehnologij, ki pa se že danes podpirajo v okviru priglašene sheme in se bodo glede dolgoročnega časovnega načrta lahko uveljavile do leta 2025, gre izpostaviti možen preboj vetrnih elektrarn. V prihodnje bo treba veliko bolje izkoristiti naravne danosti Slovenije in povečati umeščanje energetskega projekta v prostor, upoštevajoč prevlado tega javnega interesa v posebnih primerih. Temu cilju bo sledila tudi ponovna preučitev možnih in sonaravnih vključitev proizvodnih naprav na vodotoke v Republiki Sloveniji, kot sta reki Mura in srednja Sava, saj ima naša država majhen elektroenergetski sistem, kjer je vsaka večja proizvodna enota pomemben element zanesljivosti v energetskega sistema.

V okviru nove podpirane sheme, ki se pripravlja, se bodo podprle še druge nove energetske tehnologije, ki bodo tudi podrobneje analizirane v podpornih strokovnih podlagah. Že danes pa lahko izpostavimo tehnologije, ki bodo spodbujale sektorsko integracijo, in nove vodikove tehnologije, ki se bodo uveljavile v sodelovanju z znanostjo. Te je treba v Republiki Sloveniji še dodatno okrepiti, pa tudi izobraziti in usposobiti dovolj potrebnega kadra.

Na koncu je primerno izpostaviti tudi ugodne zaloge lesne biomase in sodobne tehnologije, ki so glede višjih izkoristkov in sprejemljivih stopenj obremenjevanja okolja že na voljo, in tudi konec veljavnosti koncesij glede vodnih pravic za male hidroelektrarne in možnosti za njihovo obnovo, ter zahtevne okoliščine v zvezi s prostorskim umeščanjem tehnologij v prostor, zlasti vetrnih elektrarn, kar pa bo z določitvijo primernih območij treba nujno omogočiti (go-to areas).

10 NAČIN IN ČASOVNICA PRERAZPOREDITVE SREDSTEV, ČE V PREDVIDENEM OBDOBJU ZBRANA SREDSTVA NISO PORABLJENA

Če se sredstva v predvidenem časovnem okviru posameznega leta ne porabijo, so bilančno po preteku leta na voljo za katerega izmed namenov, določenih v četrtem odstavku 16. člena ZSROVE in so opredeljena v okviru tega dolgoročnega časovnega načrta.